

In empres success per ils chantuns da muntogna

Reacziuns sin la pusiziun da cussegliera federala Doris Leuthard davart la renunzia a la sbassada dals tschains d'aua

DA MARTIN CABALZAR

■ **L'entschatta da la stad aveva il cussegl federal comunità sia intenziun da vulair sbassar ils tschains d'aua a partir dal 2020 da 110 francs sin 80 francs en il decurs da trais onns. Surtut il chantuns da muntogna han criticatgà vehementamain questa proposta. Cun success sco quai è ussa sa manifestà.** Cun il tschains d'aua remunereschan ils concerns d'energia ils chantuns e las vischnancas da muntogna per il dretg d'utilisar lur flums ed explotar lur auas per la produziun d'energia. Per l'onn 2015 han ils tschains d'aua purtad en Svizra summa summarum rodadund 550 milliuns francs. Da quests èn 160 milliuns flessegiaids en il Vallais e 120 milliuns en il Grischun. Quintada vegn la tariffa sin fundament da la prestaziun brutta che sa resulta da la pendenza e da la quantiad d'aua che vegn nizegiada en ils lags da fermada. La confederaziun fixescha periodicamein la limita maximala, actualmain munta quella a 110 francs per kilowatt dalla prestaziun brutto. Naven da 2020 drova ei ina nova reglamentaziun damai che il dretg vertent scroda cun quest termin.

L'argumentaziun dals concerns d'energia

Ils concerns d'energia vulan nizegiar questa chaschun per introducir ina midada da questa taxaziun. Lur finamira è naturalmain da reducir lur grevezzas. Ils tschains d'aua sajan s'allontanads dapi ils anns tschinquanta da la charischia e dapi 1997 sajan ils tschains schizunt sa dubliads. La valuta da la resursa aua saja dentant sa reducida ils ultims onns. Il tschains d'aua muntia en la media annuala tut tenor grandezza da l'implont idraulica tranter 1 ed 1.6 raps per ura kilowatt. Quai corrispundia a radund ina quarta da la media dals custs da produziun ed a la mesadad dals pretschs che vegnian pajads oz sin il martgà, argumentescha Electrosuisse. La rentabilitad da las ovras idraulicas saja bassa ed ils tschains d'aua saja uschea nunsupportabils. La branscha pretenda perquai in model cun ina contribuziun da basa ed in supplement che dependa dal pretsch variabel d'energia. La contribuziun da basa duai indemnizar l'adiever, il supplement duai reflectar la valuta variabla da la resursa. Marscha la fatschenta bain, survegnessan ils chantuns e las vischnancas in supplement pli aut, il cuntari des-

Ils exponents grischuns da san. cusseglier guvernativ Mario Cavigelli, il secretari generala dils cantuns muntagnards Fadri Ramming, Not Carl da las vischnancas concessiunaras e cussegliera nazionala Silva Semadeni.

si in supplement pli pitschen ni insumma nagut. Tenor quints da model duess la contribuziun da basa muntar a 41 francs per kilowatt prestaziun brutto, la part variabla a 16 francs. Da quai sa resultass ina indemnizaziun da 57 francs per prestaziun da kilowatt brut, pia radund la medadad da l'indemnizaziun actuala da 110 francs.

La Quotidiana ha dumandà cusseglier guvernativ Mario Cavigelli, il secretari general da las regenzas dals chantuns muntagnards Fadri Ramming, il representant da las vischnancas concessiunaras Not Carl e cussegliera nazionala Silva Semadeni che fa part da la cumissiun dal cussegl nazional per ina valetaziun da la situaziun actuala.

Mario Cavigelli

«La tenuta autocritica dalla presidenta dalla confederaziun Doris Leuthard che ei cuntraria alla posiziun representada entochen ussa dalla confederaziun ch'ils tscheins d'aua duein vegnir scursani naven da 2020 per ina tiarza ein in clar indezi ch'ils tscheins d'aua restan sin 110 francs silmeins entochen che la nova reglamentaziun dalla fiera d'energia va en vigur. Dapli che in ferm indezi eis ei denton – aunc – buc. El mument maunca numnadamein il messadi dil cussegl federal per mauns dil parlament federal. Las tractativas davart ils tscheins d'aua el parlament federal han consequentamein era aunc buca saviu entscheiver. Nus stuein pia star vinavon veglioints e menar sur ils cantuns da muntogna vinavon discuors a Berna, quei cun las partidas nazionalas e cun ils parlamentar. Nus stu-

ein insister vinavon e permanentamein sill'aula valeta dalla forza idraulica che giustifichescha tscheins d'aua en quella altezia. La carga ei aunc ditg buca sut tetg, in radi da sulegl ha denton conton-schiu il fil dils cuolms».

Fadri Ramming

«Il cuntgnieu da l'artichel illa «Sonntagszeitung» es da valüter differenzchò. Tenor nossas infurmaziuns es que correct, cha'l resultat da la consultaziun es fich negativ. Que es ün prüm success dal ferm lobbying da la Conferenza dal las regenzas dals chantuns alpins (CRCA) e dals cumüns ill's chantuns alpins. Inveza nun es brichafat realistic, cha'l cussagl federel nu fo pervi da quist resultat uossa ünguotta. A l'incuntrari: Il cussagl federel es tenor ledscha oblio da preschenter üna soluziun per il temp zieva il 1 schner 2020, già cha la basa leghela per il maximum dals tschains d'ova scroda als 31 december 2019. In vista da quist oblig leghel ed in vista dal resultat da la consultaziun resta tenor oppiniun da la CRCA al cussagl federel be l'opziun da prolunger la situaziun existentia cun ün maximum dals tachaints d'ova da 110 francs per kilowatt brutto. Che chi sarò però da spetter es, cha uschè üna prolungaziun vain limiteda fin al mumaint, inua chi entrescha in vigur ün nouv model per il marchò d'electricited. Alura sarò prubabelmaing da discuter sur d'ün nouv model per la calculaziun dals tschaints d'ova, our dal punct da vista da la CRCA però be suot cundiziuns cleras. Per exaimpel ho ün nouv model da inte- grier l'intera plüvalur, cha las ovras elec-

tricas generischan cun l'ova. Impü han las ovras d'accumplir in futur üna trasparenza totela sur dals cuosts ed eir sur dals profits, che chi hoz nun es il cas. Il temp d'intransparenza stu avoir üna fin».

Not Carl

«Il cuntegn da cusgliera federala Doris Leuthard cumprova cha'ls chantuns da muntogna han fat buna lavur. No da la cumünanza d'interess dals cumüns concessiunaris grischuns eschan its fin gio'l Vallais e gio la svizra taliana a motivar ils cumüns da tour posiziun. Finalmaing han lura strusch 100 cumüns tramiss üna posiziun a Berna e per part motivà eir lur situaziun specifica pro ün rebass dals tschains d'aua. Ils cumüns meritan perquai ün grond cumpliment. Ün cumpliment special merita eir cusgliegn guvernativ Mario Cavigelli chi'd es stat bun da gular la chargia ingio cha cumüns e chantuns nu deiran da listess avis. Implü til esa reuschi da persvader eir chantuns da la Bassa da far oposiziun cunter il trattar ils tschains d'aua separadamaing da la revisiun dal marchà da forza electrica. Il tema nun es però amo giò d'maisa. La soluziun actuala cun 110 francs l'ura kilowatt düra fin la fin dal 2019 e fin quella vouta sto il parlamaint federal avoir chattà üna soluziun pels ons seguaints. Seguond nos avis po esser la soluziun be quella da prolunger la soluziun actuala cun 110 francs l'ura kilowatt fin davu cha'l parlamaint ha decis davart il nouv model pel marchà da forza electrica quai chi sarà intuorn il 2023. Vis our dal punct da vista dad hoz esa

stat üna furtüna cha'ls concerns d'energia han exagerà cun lur pretais e nun han uschea chattà la stà passada üna soluziun bunaria cun las regenzas dals chantuns da muntogna. Otramaing vesan las regenzas facilmaing dat davu ed acceptà uschea remarchablas perditas impustüt per noss cumüns.»

Silva Semadeni

«La consultaziun ha mussà gia senza analisa fundada ch'ina reduziun dals tschains d'aua sin 80 CHF/KWbr sco soluziun intermediara fin il 2023 n'ha nagina schanza en il parlament. La strategia dals concerns d'energia che pretendan subvenziuns e mettan sut pressiu la politica ha fatg falliment. In motiv impurtant che quella strategia n'ha betg funcziunà è che la cumissiun UREK dal cussegl nazional aveva pretais trasparenza davart la rentabilitad da la forza idraulica. Il rapport da l'El-Com dal zercladur 2017 per mauns da la UREK-CN ha confermà che la forza idraulica n'ha betg basegn dad ulteriuras mesiras da promoziun sper la premia da martgà gia decidida cun la strategia d'energia. Uschia n'è era ina reduziun dals tschains d'aua betg giustifitgada. Quai è uossa evident per tut las partidas politics. Uschia èsi probabel che la reglamentaziun actuala vegn a vegnir prolungada fin la fin dal 2022. Suentar duai entrar in vigur in nov model da martgà da forza electrica. Ina flexibilizaziun dals tschains d'aua tenor conjuntura è per mai pero mo imaginabla sch'il sochel resta sin il nivel actual da 110 CHF/KWbr.»

MAD